

Enheten för planfrågor
Annsofi Edberg

Datum
2018-09-28

Beteckning
402-31602-2018

Stockholms kommun
Stadsbyggnadsnämnden
stadbyggnadskontoret@stockholm.se
dnr 2016-00310

Detaljplan för fastigheten Sju Sekel 1 m fl vid Kungsträdgården i stadsdelen Norrmalm, Stockholms stad

Stockholms stad har översänt förslag till detaljplan, upprättat i juni 2018, till Länsstyrelsen för samråd. Planen syftar till att möjliggöra en ny byggnad med kommersiellt innehåll på fastigheten Sju Sekel 1, belägen i den norra delen av Kungsträdgården i centrala Stockholm. Förslaget förutsätter att befintlig byggnad rivs, en paviljong uppförd 1986 som rymmer en restaurang, samt att en rad träd längs Hamngatan fälls. Planförslaget förutsätter vidare att 375 kvm som idag utgör parkmark övergår till att bli kvartersmark.

Detaljplaneförslaget är upprättat med utökat förfarande enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL.

Av 5 kap. 14 § PBL följer att länsstyrelsen under samrådet särskilt ska

- ta till vara och samordna statens intressen,
- verka för att riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken tillgodoses, att miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken följs och att strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken inte upphävs i strid med gällande bestämmelser,
- verka för att sådana frågor om användningen av mark- och vattenområden som angår två eller flera kommuner samordnas på ett lämpligt sätt, och
- verka för att en bebyggelse eller ett byggnadsverk inte blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion.

Under samrådet ska länsstyrelsen också särskilt ge råd om tillämpningen av 2 kap. PBL samt i övrigt ge råd om tillämpningen av PBL om det behövs från allmän synpunkt.

Översiktsplanen anger att ett tätare city och en mer intensiv stadsmiljö framförallt kan åstadkommas genom förändring i befintlig bebyggelse och utveckling av de offentliga rummen samt att utvecklingen ska ske utan att riksintresset för kulturmiljö skadas. Länsstyrelsen bedömer att staden i det aktuella förslaget avviker från gällande strategisk inriktning i översiktsplanen.

Länsstyrelsen har i sin roll att samordna statens intressen, tagit del av synpunkter från Försvarsmakten daterat 29 augusti 2018 och från Trafikverket daterat 26 september 2018.

SAMRÅDSYTTRANDE

Datum
2018-09-28

Beteckning
402-31602-2018

Sammanfattande bedömning

Gällande detaljplan medger en byggrätt för kommersiellt ändamål. Föreslagen plan syftar till att utöka byggrätten för att möjliggöra en butikslokal på platsen för dagens restaurangbyggnad. Länsstyrelsen konstaterar att den föreslagna byggnaden har en utformning och skala som i kombination med trädfällningar, av planens illustrationer att döma, riskerar att förstärka Hamngatans dominans på bekostnad av parkens funktion i stadsrummet och dess betydelse som offentligt rum. Förslaget kommer därför att ha en negativ påverkan på parkuttrycket som komponent i riksintresset både mot Hamngatan och mot parken.

Med föreslagen utformning riskerar planen att påtagligt skada riksintresse för kulturmiljö, Stockholms innerstad med Djurgården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. I sin nuvarande utformning kommer planen att medföra en sådan negativ inverkan på avläsbarheten och upplevelsen av denna centrala del av riksintresset att det riskerar att påtagligt skada kulturmiljön av riksintresse.

Länsstyrelsen ställer sig kritisk till att de utredningar och den miljökonsekvensbeskrivning som tagits fram i samband med planarbetet inte har fått genomslag i föreliggande förslag, varken avseende kulturhistoriska, gestaltningsmässiga eller sociala aspekter. I fortsatt planprocess behöver förslaget bearbetas utifrån framtagna analyser. Det förslag som sedan presenteras behöver säkerställas med bestämmelser i planen.

Staden behöver redovisa en hållbar lösning för dagvattenhantering som även fungerar avseende avrinning av dagvatten vid skyfall.

Om dessa problem inte är lösta vid antagande kan Länsstyrelsen komma att ta upp planen för prövning enligt 11 kap. 10 § PBL. Planen kan då komma att upphävas enligt 11 kap. 11 § PBL.

Utöver detta vill Länsstyrelsen också framföra rådgivande synpunkter.

Prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen har, i detta skede, följande synpunkter på de områden som Länsstyrelsen har att bevaka enligt 11 kap. 10 § PBL.

Synpunkterna nedan syftar till att ge staden underlag, råd och synpunkter inför nästa skede i planprocessen. Staden får på så sätt möjlighet att förtydliga och/eller komplettera planförslaget, så att ett statligt ingripande kan undvikas.

SAMRÅDSYTTRANDE

Datum
2018-09-28

Beteckning
402-31602-2018

Riksintresse för kulturmiljö Stockholms innerstad med Djurgården

Kungsträdgården är Stockholms äldsta park och en av de viktigaste offentliga platserna i staden. Den har stor betydelse för upplevelsen och förståelsen av Stockholms historia i den fysiska miljön. Parkens möjlighet att förmedla olika tidsepokers gestaltungsideal och syn på platsens funktion i staden sätter stark prägel på Kungsträdgården som kulturmiljö.

Parken är en av riksintressets värdekärnor, det vill säga en del av riksintresset som särskilt väl belyser en eller flera uttryckskategorier. Kungsträdgården representerar i första hand uttrycket parkanläggningar och grönska från olika stadsbyggnadsskeden. Den kulturmiljöanalys som tagits fram i ärendet (Sweco 2018-06-18) presenterar relevanta riksintresseuttryck som berörs av projektet. Analysen och miljökonsekvensbeskrivningen (Sweco 2018-06-04) håller en grundlig och hög ambitionsnivå samt ringar in relevanta kärnfrågor.

Planförslaget brister dock i motivering och koppling till ovanstående underlag. Den föreslagna byggnaden gör anspråk på stads- och parkrummet, på ett sätt som förminskar upplevelsen av parken som helhet. Till detta intryck bidrar placeringen, skalan, höjden, den ljusa färgsättningen och formen med den distinkta huskroppen som avslutas av ett markerat takutsprång.

Länsstyrelsen ställer sig kritisk till att en utveckling av Kungsträdgårdens norra del inte tar avstamp i parkens kulturhistoria, både funktionellt och gestaltungsmissigt. Länsstyrelsen konstaterar att föreslagna byggnad i storlek och gestaltning såväl som i funktion istället förstärker närvaron av affärsstråket Hamngatan i parken, på bekostnad av parkens roll i stadsrummet och funktion som offentligt rum. Förslaget förutsätter att träd fälls vilket ofrånkomligen leder till att parkkaraktären skadas. Föreslagna tillkommande träd på parksidan av byggnaden får en avskärmande funktion som gör att parkrummet minskar visuellt och att sambandet med den övriga parken försvagas. I praktiken kopplas Kungsträdgårdens norra del bort från parken och infogas i Hamngatans affärsstråk. Länsstyrelsen konstaterar samtidigt att nyplanteringarna ligger utanför planområdet, vilket gör att de inte går att säkerställa i planen.

Länsstyrelsen bedömer att planen i sin nuvarande utformning kommer att medföra en sådan negativ inverkan på läsbarheten och upplevelsen av denna centrala del av riksintresset att det uppstår påtaglig skada på riksintresset Stockholms innerstad. Bedömningen grundas på det faktum att Stockholms äldre parker av denna typ är få i innerstaden och därför får betraktas som ett sårbart riksintresseuttryck. Funktionen har en betydelse i bedömningen, då en butik som tar parkyta i anspråk försvagar upplevelsen av Kungsträdgården som offentlig park. Det har funnits byggnader i parkens norra del under perioder allt sedan stormaktstid, men då med kopplingar till parkens aktuella funktioner.

En för platsen rimligare utveckling är att utgå från intentionerna i nuvarande plan som beskriver en byggnad med lätt paviljongkaraktär, med respektavstånd till

SAMRÅDSYTTRANDE

Datum
2018-09-28

Beteckning
402-31602-2018

trädplanteringarna, och som har en funktion som anknyter till parken. Plankartan saknar planbestämmelser som reglerar utformning, vilka är nödvändiga för att kunna bedöma byggnadens påverkan och för att parkens karaktär och värden kopplade till riksintresset ska kunna säkerställas.

Miljö kvalitetsnormer för vatten och dagvattenhantering

Planförslaget saknar en konkret lösning för dagvattenhantering. I fortsatt arbete behöver staden redovisa en genomförbar lösning för omhändertagande av dagvatten. Vidare behöver tillräckligt utrymme säkerställas i planen för de åtgärder som krävs för att åstadkomma tillräcklig rening och fördröjning av dagvattnet.

Hälsa och säkerhet**Översvämning och skyfall**

Staden har studerat 10-årsregn med klimatfaktor 1,25 samt 30-årsregn. Till nästa skede behöver staden även studera översvämningar vid så kraftig nederbörd som 100-årsregn med klimatfaktor 1,25, samt redovisa hur vattnet leds ut från byggnaden och om nödvändigt även redovisa riskreducerande åtgärder. Vattnet får inte avrinna så att byggnader och infrastruktur utanför planområdet blir översvämmade. Nödvändiga åtgärder kan behöva regleras med planbestämmelser.

Länsstyrelsens rekommendationer vid risk för översvämning till följd av skyfall finns tillgänglig på vår webbplats:

<https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/tjanster/publikationer/2018/rekommendationer-for-hantering-av-oversvamning-till-foljd-av-skyfall.html>

Rådgivande synpunkter

Samrådet ska syfta till att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Utöver synpunkter på de statliga ingripande-grunderna ska länsstyrelsen särskilt ge råd om tillämpningen av 2 kap. PBL. Länsstyrelsen ska dessutom ge råd i övrigt om tillämpningen av bestämmelserna i plan- och bygglagen, om det behövs från allmän synpunkt. Staden bör med hänsyn till synpunkterna fundera över om och hur planens utformning eventuellt kan ändras.

Sociala aspekter

Kungsträdgården är ett viktigt offentligt rum i centrala Stockholm. Platsen är en mötesplats, oavsett socioekonomisk bakgrund, ålder, etnicitet och könsidentitet. Parken lockar till sig besökare från såväl staden som från resten av landet och andra länder. Utifrån detta anser Länsstyrelsen att staden borde värna och stärka de befintliga värden som Kungsträdgården har. Istället för att ersätta restaurangen med en ny kommersiell verksamhet kan platsen med fördel användas för ett mer offentligt och inkluderande ändamål där staden själv har större inflytande över användningsområdet. Detta då den socioekonomiska segregationen ökar alltmer i Stockholm, något som staden själv framhållit som viktigt att motarbeta i det

SAMRÅDSYTTRANDE

Datum
2018-09-28

Beteckning
402-31602-2018

arbete som gjorts av Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm (Skillnadernas Stockholm, 2015) och som lyfts i översiktsplanen.

En analys av tillgänglighet och sociala aspekter (Sweco, juni 2018) är framtagen till detaljplanen. Denna har också arbetats in i planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen och vad Länsstyrelsen kan se har staden inte gjort någon övrig konsekvensanalys.

Länsstyrelsen delar bedömningen om att en ändrad användning kan innebära att platsen upplevs otrygg kvällstid. Restaurangen har idag öppet till 01, medan en butik troligtvis inte kommer ha samma öppettider. Detta kan då påverka människors vilja att röra sig i området sent.

Staden anger att användningen av byggnaden, såväl öppettider och typ av evenemang har en social betydelse, vilket Länsstyrelsen instämmer i. Det är positivt att konsekvenser gällande byggnadens användning lyfts, även om detta inte kan regleras med detaljplan.

I analysen ligger fokus på vad en inkluderande verksamhet kan erbjuda för positiva sociala värden. Länsstyrelsen noterar att en exkluderande verksamhet inte analyserats på samma sätt. Länsstyrelsen anser därför att konsekvensanalysen är bristfällig och att staden borde komplettera konsekvensanalysen utifrån vad som kan hända om verksamheten på platsen istället blir exkluderande. Staden bör även se över det avsnitt i planbeskrivningen som handlar om barnkonsekvenser, då avsnittet enbart beskriver en inkluderande barnverksamhet. Att röra sig fritt i staden är inte att ta hänsyn till barnets bästa, utan snarare en allmän åsikt.

Övriga synpunkter/frågor av betydelse för planens genomförbarhet***Fornlämningar***

Fastigheten ligger inom fornlämning Stockholm 103:1. Det ska tydligt framgå i planhandlingarna att det inom detta område krävs tillstånd enligt 2 kap kulturmiljölagen vid markingrepp, det vill säga att det inte bara är att anmäla till Länsstyrelsen om något påträffas som det uttrycks i handlingen. Ansökan om ingrepp i fornlämning ska föregås av en prövning innan ett beslut om tillstånd till markingrepp kan ske. Det är Länsstyrelsen som gör denna prövning. Exempelvis så krävs tillstånd i samband med flytt av ledningar, nya ledningar och föreslagen byggnads källare. Om Länsstyrelsen medger tillstånd till ingrepp kommer det med största sannolikhet medföra villkor om arkeologiska åtgärder då det finns lämningar och kulturlager som är äldre än 1850.

I den bifogade stadsbild- och kulturmiljöanalysen (Sweco, 2018-06-18) konstateras att det inte är troligt att icke kända historiska lämningar framkommer vid byggnation. Skulle historiska lämningar påträffas är det Länsstyrelsen som gör bedömningen och sedan avgör om det krävs arkeologiska åtgärder eller inte.

SAMRÅDSYTTRANDE

Datum
2018-09-28

Beteckning
402-31602-2018

Behovsbedömning/undersökning

Staden bedömer att planförslaget kan antas medföra betydande påverkan på miljön. Länsstyrelsen delar stadens bedömning. Ett avgränsningssamråd har hållits och en miljökonsekvensbeskrivning upprättats.

Beslut i detta ärende har fattats och godkänts digitalt av samhällsbyggnadsdirektör Patrik Åhnberg. I slutliga handläggningen har även deltagit planchef Tatjana Joksimović, och planhandläggare Annsofi Edberg, föredragande.

Kopia: Map(AL), SBk(JA, SA), RÄj (SM), SBp(MA, LP), Ta(VG)

Försvarsmakten,